

Ötven sor

A barlangkutató professzor a laikus számára is megdöbbentő fotókat mutat. Az aggteleki cseppkőbarlang csodálatos képződményeit a savas esők nyomán málló kráterek, vízmosások, parányi medrek rombolják. Az elmúlt négy-öt esztendő környezetszennyezésének nyomai a legvédehetőbbnek tűnő területeket is megsebeztek. S ez csak az egyik, nem is széles körben ismert veszély. Emlékezzünk a Hét néhány képsorára, mely az alkai porszennyezésről tudósított vagy idézzük fel a balatoni halpusztulás híreit. A környezetszennyezés mindennapos tevékenység, a környezetvédelem hivatalos és társadalmi szervezetek nem mindig gyümölcsöző erőfeszítéseinek sora, a környezetfejlesztés néha még utópia. Pedig

a környezet — élettér.

Nem mindegy, hogy ez az egyetlen és kizárólagos bolygó meddig képes az emberek gyarapodó milliárdjainak egészséges élettérül szolgálni. Nálunk időben ismerték fel a környezetvédelem és környezetfejlesztés társadalmi feladatait. Bennünket megráznak ugyan, de csak ártételeken érintenek a nyugat-európai fejlett ipari országok — a tudományos-fantasztikus regények félelmetes vízióit is tülcicítáló — hírei, melyek szerint hatalmas olajszigetek úsznak az óceánokon, szmogriadót fújnak a nagyvárosokban, hatalmas erdőtüzek szűkös facsonkjai merednek felkiáltójelként a füstölő avarból, sugárszennyezett talajok, zajterhelést szenvedő városrészek, fül- és leszálló szuper-szónikus repülőgépektől remegő lakótelepek küldik SOS-jeleiket nap mint nap. Nem véletlen, hogy az iparilag fejlett tőkés országokban a környezetszennyezés olyan katasztrofális méreteket öltött, hogy a természet és a környezet védelme az első számú politikai kérdések közé avaszt. Megszűnt a párbészed természet és ember között, megbillent az évezredek harmónia. Visszaállítása egy új szemlélet alapján történhet csak, melyben egyenlő szerepe van a tudománynak és a jogszabálynak, a szülői háznak és az iskolai oktatásnak, a munkahelyi körülményeknek és a mindennapi tevékenységeknek.

Olvasom az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal Dél-alföldi Felügyelőségének jelentését az elmúlt évi munkáról. Olvasom, megdöbbenek és felháborodok. 1983-ban a felügyelőség szerette volna felmérni a veszélyes hulladékok kibocsátó üzemek, vállalatok és szervezetek számát és a hulladék mennyiségét. Csongrád megyében például 718 címre — ipari üzemeknek, vállalatoknak, állami gazdaságoknak, térszervezeteknek, kisiparosoknak — küldtek ki önkéntes bejelentő lapot. Az első dátumra, július 30-ra címzetteknek mindössze 17 százaléka, a módosított, szeptember 30-i határidőre is csak 47 százalékuk küldte vissza az ívet. Elszomorító, hogy egy jószándékú kezdeményezés — a felmérések birtokában tudták volna kezdeményezni és segíteni a veszélyes hulladékok lerakó és ártalmatlanító regionális objektumainak megépítését! — miként fut zátonyra az érdektelenség, a szemléleti rövidlátóság miatt. Pedig ahhoz, hogy hatékonyan védjük, sőt fejlesszük a bennünket körülvevő természetet és környezetet, fel kell tárni a szennyezés okait, meg kell ismertetni a védekezés, illetve megelőzés módjait, be kell bizonyítani, hogy létezik védelem, van megoldás. És mindent túllépve minél hamarabb el kell jutni a környezet fejlesztésének stádiumába.

Tandí Lajos

Tanúkat keresünk

Októberben lesz 40 éve, hogy Szeged felszabadult. Ennek a történelmi kornak egészét és fontos részleteit már történészek kutatták: nagyjából tisztázott az emlékeztető év valamennyi mozzanata. Lapunk mégis egy sajátos sorozattal szeretné visszaidézni 1944. október 11-e emlékét, s Szeged felszabadulásától az ország felszabadulásáig eltelt hónapok történelmi izgalmaikat és hétköznapi epizódjait.

Az emberi emlékezetből szeretnénk felidézni ennek az időszaknak a hangulatát, reményeit, konfliktusait, az új születésének pillanatait. Vagyis tanúkat keresünk! Tanúkat, akik szívesen és hűen emlékeznek vissza az előzményekre, s ezekre a napokra, hetekre, hónapokra, ezeknek jellemző mozzanataira, illetve maguk is részesei, munkálói voltak azoknak. Kérjük hát azokat az olvasóinkat, akik tervezett sorozatunkhoz dokumentumokkal hozzá tudnak járulni, közöljék szerkesztőségünkkel címüket és röviden tájékoztassanak bennünket arról, milyen témakörben (milyen tárgyú emlékekkel, milyen események résztvevőiként stb.) lehetnének vállalkozásunk munkatársai. Jelentkezésüket a következő címre kérjük: **Délmagyarország Szerkesztősége** 6740, Szeged, Sajtóház. A borítékra írják rá: „Tanúkat keresünk.” Szívesen fogadjunk kész írásokat, de készségesen keressük fel lapunk munkatársai jelentkezésük sorrendjében azokat is, akik

szívesebben mondanák el emlékeiket.

*

Első felhívásunkra máris sok jelentkezést kaptunk Olvasóinktól. Az írásos visszaemlékezéseket örömmel illesztjük majd be összel kezdődő sorozatunkba, azoknak pedig, akik csak jeleztek, hogy van a témáról mondanivalójuk, üzenjük: munkatársaink személyesen keresik fel őket a tavasz és a nyár folyamán.

Tudósítások a múzeumból

Bél Mátyás és kora

Bél Mátyás, a 17—18. század kiemelkedő képességű történetírója 300 esztendője, 1684. március 24-én született Ocsován. Evangélikus lelkész volt, s emellett tanár és történetíró, mezőgazdász és nyelvész, alapítója és szerkesztője az első, rendszeresen megjelenő magyarországi hírlapnak, a Nova Posonicusia című latin nyelvű újságnak. **Korának kiemelkedő tudósaként** például óriási méretű munkát tervezett, melyben sokoldalú államismereteit igyekezett közzé tenni. Ennek első öt kötete Bécsben 1735. és 42. között tíz megye leírásával és a hozzá kapcsolódó térképekkel *Notitia Hungariae novae historico-geographica* címmel meg is jelent. A többi kéziratban maradt.

Katonapolitikai előadás

Tegnap, szombaton Szegedre látogatott Szücs Ferenc altábornagy, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja. A vendéget a városi pártbizottság Török József első titkár köszöntötte. Dél előtt a két szegedi munkásregényes személyi állományának Szücs Ferenc időszerű katonapolitikai kérdésekről tartott előadást a textilművekben. Ugyancsak tegnap tartottak munkásörszákd-gyűlést **Sándorfalván és Rószkén** a Móra Ferenc egység tagjai.

Pályázat

Az idei forradalmi ifjúsági napok alkalmából a **Debreceni Orvostudományi Egyetem KISZ-bizottsága** és **Köz- és Művelődési Bizottsága**, valamint az **Alföldi Nyomda KISZ-bizottsága** ismét meghirdeti **politikai plakátpályázatát**. A pályázaton részt vehet minden 35 év alatti fiatal, aki hivatásszerűen nem foglalkozik képművészettel. A fiatalok több munkával is jelentkezhetnek, technikai és formai megkövetések nincsenek.

A pályázat témája a **béke és a környezet védelme**. A műveket (jeligével ellátva) 1984. március 5-ig kell eljuttatni a **DOE KISZ-bizottságára**, (Debrecen, 4012).

Felhívás népművészeti vásárazásra

A hatodik békéscsabai nemzetközi bábfesztivál két utolsó napján — június 29—30-án — országos népművészeti vásárt szerveznek a bábos találkozó rendezői. A bábfesztivál szervező bizottsága és a **Népművészeti Egyesület** felhívja a népművészeket, a népművészet mestereit és ifjú mestereit, a népi iparművészeket, a kismestereket, hogy a vásár jellegének megfelelő alkotásaikkal vegyenek részt a csabai vásáron. A rendezők azt szeretnék, hogy a fesztivál közönsége, a külföldi és a hazai bábjátékos megismerjék napjaink magyar népi tárgykultúráját.

A csabai népművészeti vásár a **Körös-parti** kisligetben lesz. A Békéscsabai megyei Művelődési Központ május 21-ig fogad el jelentkezéseket.

Segítő támogatás

Népfront és gazdaság

Közhelynek számít a következő megállapítás, miszerint szűkebb gazdasági években mindenkinek jól felfogott érdeke, hogy a saját lehetőségeivel munkálkodjon népgazdaságunk helyzetének javításán. Kiváltságos módon nem nélkülözhető a segítő támogatás olyan társadalmi szervezet esetében, amely tömegbázisát tekintve a legnagyobbak egyike.

Szűkebb pátriánk népfrentmozgalmának gazdaságpolitikai feladatairól tanácskoztak a közelmúltban, s az esemény apropóján kértünk rövid tájékoztatást a témával kapcsolatban **Molnár Sándortól**, a Haza-fias Népfront Csongrád megyei titkáráról.

— **A népfrent gazdaságpolitikai feladatai között mintegy átfogó, általános célként szerepel, hogy „a mozaikon sajátos eszközeivel járuljon hozzá népgazdaságunk helyzetének javításához.” Mit tart a legfontosabbnak a sajátos eszközök közül?**

— Talán furcsán hangzik, hogy a konkrét, kézzelfogható eredményeket, tetteket követelő esztendőnkben a szellemi meggyőzést hangsúlyozom. De senki sem vitathatja azt a tényt, hogy gazdaságpolitikai céljaink, terveink és nehézségeink pontos ismerete nélkül a termelés javítása nehezen képzelhető el. A népfrentbizottságoknak pedig kulcsszerepe és számos lehetősége van a politikai meggyőző munkára, a szemléletformálásra, az el-

lentmondások és nehézségek elfogadtatására. A testületi és bizottsági üléseink alkalmas fórumok a gazdasági összefüggések feltárására és ugyanakkor a lekosság véleményének jelzéseinek megismerésére.

— **Melyek azok a területek, ahol a népfrent konkrét támogatást tud adni népgazdaságunknak?**

— A fogyasztói érdekvédelem, a háztáji gazdaságok és a környezetvédelem területén nyílik alkalom konkrét segítségre.

A legfontosabb teendő a fogyasztói érdekvédelem szélesítése. Eddig ugyanis — jóllehet kiválóan — de főleg csak a kereskedelmi ellátással foglalkoztak a fogyasztók tanácsai, s próbálták orvosolni az e területen jelentkező gondokat. Jól tudjuk azonban, hogy igen sok probléma van — talán több is, mint a kereskedelemben — a szolgáltatások minőségével. Hiszen ahogyan bővíti a szolgáltatások köre, úgy „gazdagszik” problémáitára is. A lakosság érdekében-védelmében tehát ezeket éppen annyi figyelmet kell fordítani, mint ahogyan ezt a kereskedelem területén tettük.

A háztáji, kisegítő gazdaságok és kertbarátkörök gazdasági jelentősége az ön-ellátás, az önálló piacra termelés szempontjából igen nagy. Természetes, hogy segítségük egyben a magyar népgazdaság támogatása is.

Végül a környezetvédelemről. Az elmúlt esztendőben a közismert hasznos-hulladék-gyűjtési akció során 84 vagon olyan hulladékot gyűjtöttünk össze a megyében, ami visszakerült a természetbe. Értéke több mint 1 millió forint. Az akció idején folytatása is hasonló eredményekkel kecsegtet.

— **A népfrent legtöbb a településpolitikában, a társadalmi munkák megszervezésében tehet?**

— A lakosság tenniakarása, a társadalmi összefogás mérete évről évre nagyobb. Bizonyíték erre, hogy amíg az V. ötéves tervidőszakban egymilliárd 200 millió forint volt megvénkben a társadalmi munkák összértéke, addig a mostani ötéves tervidőszak három évében ezt az összeget már jóval meghaladtuk. Az önerős gázhálózat és csatornaépítés folytatása mellett keressük az új lehetőségeket a lakosság és a népgazdaság számára egyformán hasznos jelentős társadalmi összefogásra.

A gazdaságpolitikai céljaink megvalósítása szempontjából fontos, hogy a népfrentnek jelentős szerepe van a hosszú és rövid távú tervkoncepciók előkészítésében. Tény, ha már a fejlesztési tervek készítésében is aktív szerepet kap a lakosság, akkor később könnyebb megverni a végrehajtást segítő társadalmi munkára.

K. K.

Március 25-től:

Nyári időszámítás

2 óraker kell előbbre állítani a mutatókat

Egy hónap múlva, március 25-én, vasárnap kezdődik az idén a nyári időszámítás. Ezúttal azonban a hivatalos óraigazítás a szokásosnál később lesz, nem nulla óraker, hanem **vasárnap 2 óraker kell a mutatókat 60 perccel előbbre forgatni**, tehát pontosan 3 órára állítani. **E művelet ellenkezőjét kell tenni a nyári időszámítás befejeztével, szeptember 30-án, vasárnap 3 óraker, hogy a visszaforgatással ismét helyreálljon a zónaidőnk szerinti rend, s 2 óraker jelezzen a mutatók.**

A hivatalos átállítás e néhány óraker elcsúsztatását a nyugat-európai országok vasúti és autóbuzsközlekedési

társaságai kezdeményezték. Éjjel és 1 óra között ugyanígy még viszonylag nagy az utasforgalom, ám éjjel 2—3 óra között már nagyon kevés az utas, és természetesen a vonat- és autóbuzsjárat is, tehát ebben az időszakban az óraigazítás már csak lényegtelen menetrendi változással jár.

Az idén lényegében valamennyi európai ország él a nyári időszámítás kedvező lehetőségeivel. A szomszédos országok közül most már nemcsak Ausztria, Csehszlovákia, Jugoszlávia, hanem Románia is azonos időpontban állítja át az órákat. A Szovjetunió hagyományainak megfelelően ezúttal is április 1-től kezd a nyári időszámítást.

Népgazdaságunk idej energiámérlege is szám a zalla 25—30 ezer tonna fűtőolajjal egyenértékű megtakarítással, amelyet az előző években a nyár nappali óráinak jobb kihasználásával értünk el.

Könnyebb iskolatáskák

Az eddigieknél könnyebb és praktikusabb iskolatáskákat gyárt az új tanévre a szolnoki Bőr- és Textilipari Szövetkezet. A modelleket a szövetkezet formatervezői a Szolnok megyei Kójjal egészségnevelési osztályának segítségével tervezték meg az idén júliusban életbe lépő iskolatáska-szabvány előírásai szerint.

Az új termékek impregnált nyolonszövetből készülnek, műanyag fogóval és sarokerősítőkkel. Ezáltal súlyuk nem haladja meg a 70 dekát, azaz 40—90 dekával könnyebbek, mint a korábbi műbőr táskák. A csúszásgátló vállszíjakkal haton hordható, tetszőleges, színes hátitáskák oldalaira fényvisszaverő prizmákat is varrtak, így az úttesten átkelő gyerekeket a gépjárművezetők az esti órákban könnyebben észreveszik.

A tervek szerint a szolnoki szövetkezet hatvan ezer táskát készít, ezek a PIÉRT és a Módi kereskedelmi vállalatok közvetítésével kerülnek nyárra az üzletkebe.

Pártnapok

Szegeden és a környező községekben a jövő héten folytatódnak a pártnapok, amelyek résztvevői az 1984-es népgazdasági tervről és gazdaságpolitikai feladatainkról tájékozódhatnak.

Hétfőn, február 27-én délután 2-ker az MHSZ-nél **dr. Palotai Jenő**, ugyancsak 3-ker a Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat dolgozóinak a Földvári utcai pántházban **Dékány László**, 3 óraker a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalat központi telepén **Antolik András**, szintén 3 óraker a megyei tanács apparátusi

pártbizottságán **dr. Caveró József**, 4 óraker pedig ugyancsak a megyei tanács apparátusi pártbizottságán **Perjesi József** tart pártnapot. **Kedden, február 28-án** délután 2-ker a Szegedi Ruházati Szövetkezetben **Prágai Tibor**, 3 óraker a Szegedi Fegyház és Börtön dolgozóinak **Nagy István**, 4 óraker az IKV dolgozóinak **Kószó József** tart pártnapot. **Balástyán kedden, február 28-án** délután fél 3-ker a Móra Tsz-ben **Egri József** lesz a pártnapi előadó.